

Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Jany Sehnákové na téma „Strategická nejednoznačnost: Americká politika vůči Tchaj-wanu od roku 1987“.

Předložená disertační práce Jany Sehnákové představuje velmi zajímavý a dle mého názoru zdařilý pokus o analýzu vývoje americké zahraniční politiky vůči specifickému aktérovi – Tchaj-wanu. Autorka si pro svůj výzkum nastavila poměrně rozsáhlý časový rámeček. Tato její volba představovala zajímavou příležitost a zároveň i riziko.

Stanovení výchozího bodu analýzy do roku 1987, kdy na Tchaj-wanu začíná demokratizační proces má jednoznačnou logiku. Jistou výzvou může být skutečnost, že její text pokrývá období čtyř amerických prezidentů a jejich administrativ a tudíž třicet let vývoje americké politiky vůči Tchaj-wanu a také vůči komunistické Číně.

Zcela chápu a vnímám jako přínosné rozhodnutí autorky nezaměřit se nejen na vývoj bilaterálních vztahů USA a Tchaj-wanu, ale vývoj a proměnu americké zahraniční politiky sledovat v perspektivě triangulárních, vzájemně propojených vztahů tří aktérů, USA, Tchaj-wanu a Čínské lidové republiky.

Výzkum je ukotven v realistických teoriích mezinárodních vztahů. Autorka si je vědoma jejich limitů, způsobených opomíjením role domácích aktérů, vnitropolitických faktorů a vlivů na formulaci zahraniční politiky. Snaží se uplatňovat přístup foreign policy analysis a zohledňovat roli a význam nejen amerických prezidentů, jako osob, majících na tvorbu zahraniční politiky zásadní vliv, ale také na role dalších aktérů, kteří v této oblasti rovněž sehrávají významnou roli, nebo na ni aspirují, ať jsou to aktéři z exekutivy, nebo Kongres či různé zájmové skupiny.

Autorka zkoumá vývoj a proměnu americké zahraniční politiky vůči Tchaj-wanu označovanou termínem strategické nejednoznačnosti (strategic ambiguity), kterou se USA snaží odradit oba další aktéry od provádění nežádoucích a destabilizujících kroků, jež by mohly ohrozit status quo. Za tímto účelem zdařile aplikuje velmi vhodný koncept „pivotal deterrence“.

Autorce se záměr a cíle práce podařilo naplnit. V závěru analýza předkládá odpovědi na své výzkumné otázky. Disertační práce se věnuje velmi důležitým, navýsost aktuálním tématům – vývoji a proměnám americké zahraniční politiky vůči Tchaj-wanu a ČLR, zkoumá míru kontinuity a změn v zahraniční politice jednotlivých administrativ a jejich vnímání pozice a rolí USA v oblasti jihovýchodní Asie.

Text disertační práce je kvalitně zpracován jak po odborné a obsahové stránce tak po stránce formální. Svědčí o opravdu hlubokém zájmu o zkoumanou problematiku, orientaci v zahraniční politice USA i Tchaj-wanu. Cením si skvěle provedené rešerše primárních i sekundárních zdrojů, jež autorka při psaní

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií

Joštova 218/10, 602 00 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1910, E: info@fss.muni.cz, www.fss.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi, prosím, uvádějte naše číslo jednací.

využila. Jejich seznam je opravdu impresivní. Osobně bych doporučil, pokud se tak už nestalo, aby se autorka seznámila s knihou *The Kissinger Transcripts: The Top Secret Talks with Beijing and Moscow* (Burr and Bikel, 2000). Uvedená publikace potvrzuje maximální snahu Henryho Kissingera dosáhnout úspěchu při jednáních s komunistickou Čínou za každou cenu, jak autorka zmiňuje na s. 42. Zajisté ji lze rovněž využít v další pedagogické a výzkumné práci.

Zásadní výhrady vůči textu nemám. Autorku bych nicméně rád vyzval, aby v dalších textech rozlišovala v rámci odborné terminologie mezi termíny „odstrašování“ a „zastašování“. V textu jsou tato slova velmi často používána jako synonyma, což není vhodné. Odstrašování se od zastašování výrazně liší a předpokládá i jiný přístup k druhému aktérovi. Tuto skutečnost odráží i anglické ekvivalenty pro slovesa odstrašit (*deter*) a zastašit (*frighten, scare, intimidate, ...*). Směšováním těchto pojmů autorka místý stírá nuance, které lze ve vztazích mezi zkoumanými aktéry pozorovat, jak sama několikrát ilustruje na popisu chování komunistické Číny vůči Tchaj-wanu (např. s. 78 nebo s. 166).

Výše jsem naznačil, že třicetiletý rámec výzkumu má svá rizika. Autorka se jim v zásadě velmi dobře vyhnula. Rozsah práce bylo nicméně možné alespoň trochu redukovat. Místy by bylo vhodné úspornější vyjadřování a styl (např. s. 45, s. 133-134).

Rád bych autorku v rámci obhajoby požádal o reakci na dvě otázky. Důležitou součástí odstrašování, jemuž se ve své práci věnovala, je, zejména v případě tzv. rozšířeného odstrašování (*extended deterrence*), i ujišťování (*assurance, reassurance*) spojenců o tom, že bezpečnostní garance jsou platné a v případě potřeby jim bude poskytnuta adekvátní pomoc (případně i ujišťování protivníka o tom, že bude-li respektovat *status quo*, nic se mu nestane).

Proto by mě zajímalo, zda se v tchaj-wanské politice někdy vyskytly (v dobách kolísání amerických garancí) být jen velmi nesmělé a marginální debaty o tom, že by bylo záhodno přemýšlet o posílení vlastního deterrentu např. směrem k získání jaderných zbraní, jak lze občas pozorovat např. u Jižní Koreje?

Dále bych se rád zeptal, zda podle jejího názoru má na situaci na Tchaj-wanu nějaký vliv současné dění v Hong-Kongu – zejména postoj prezidenta Trumpa k tamnímu vývoji. Lze pozorovat, že by některá jeho vyjádření mohla dále narušit tchaj-wanskou percepce platnosti amerického ujišťování?

Závěrem konstatuji, že disertační práce Jany Sehnálkové naplňuje obecná kritéria doktorské práce a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Brně, dne 22. 8. 2019

PhDr. Petr Suchý, Ph.D.